

KÖZMŰVELŐDÉS

Felelős szerkesztő: Wagner Sándor.

A lap szellemi részét illető cikkek a szerkesztőségnek, az előfizetési pénzek a pénztári-, az esetleges reklamációk pedig a kiadóhivatalnak (Papp György) küldendők

Megjelenik minden csúförtökön.

Az előfizetés díjai:

Egész évre	—	—	—	—	—	—	—	—	—	8	Kor
Félévre	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4	•
Negyedévre	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	•

— Hirdetések díjazás szerint. —

A kereszténység diadala.

Össze-vissza tanulmányoztam a hírlapokat. Különösen vizsgálódó szemmel, kutató elmével beleóhajtottam tekinteni a jelenleg uralkodó világnézet zürzavarába. És háromféle irányzat tűnt ki elénkben vonásokkal.

Egy keresztényies, egy keresztényellenes és egy szintelen irányzat.

Eros, izzó harc folyik. Mindenik irányzat rettenetes erővel küzd a győzelmi zászlóért. A győztes csak az lehet, amelyik öntudatára ébred önjerejének, mely tudomására jutott annak, hogy egy felsőbb hatalom védi és nem a romlandó világ lesz jutalma diadalának. És ezen eszme a diadalmas kereszténység győzelme lehet, melyet nemcsak földi erők, hanem égi hatalmak is támogatnak.

S hogy mégis kétes a győzelem, annak a társadalom elmaradottsága, az emberek öntudatlansága, a vezetők nemtörődősége, a szintelen sajtó ámitása, a legnagyobb rész elvakult tudatlansága és a külső máz, színes ábrándképek után való hajhászás, futás az oka.

Előttünk áll a külföld ragyogó példája, a keresztény eszme titáni harca, s ennek nyomában fakadó rügyek reménységére. Elég teljes a győzelem Németországban, ha tekintjük a képviselőválasztást. Győztek, mert ellenük semmit nem tehetnek, szavuk döntő a német parlamentben. S ez a blok a keresztény centrum, melynek sorait nem voltak képesek összesen sem megriktítani, sőt minden erőlködésük dacára megerősödve tértek vissza a parlamentbe.

Ha megtekintjük szomszédunkat, Ausztriát, ahol új törvénnyel, új választást rendeztek, megsokasodván a választók száma, megváltozott az osztrák parlament képe is. Mert új elemek, új programmal, új eszmékkel érkeztek vissza a kerületekből.

Egyet itt is észre lehet venni, t. i. azt, hogy az istentelen eszme rettenetes küzdelmet fejtett ki a keresztény eszmével szemben.

S a harcból itt is többé-kevésbé a

keresztény eszme diadala ragadta el a babért. Amint a statisztikai kimutatást nézem, azon meggyőződésre jöttem, hogy azon államban, ahol összetartanak a keresztény eszme mellett, ott biztos a kereszténység diadala. Példa rá az Egyesült-Államok, Belgium, az irek, Angolország. S ha úgy érintve ismerjük a külföldöt, nem lesz fölösleges megtekinteni saját hazánk közérzelmét, világnézetét. Ezt legjobban kell ismernie minden embernek, hogy egyfelől öntudatra ébredjünk, másfelől, a külföldi példát látva, okuljunk belőle. Mert sokkal jobb a járt útonjárni és a mások kárán tanulni, ha csak elfogult lélekkel nem erőszakoljuk öntudatunkba egyik emberünk meggyőzését, kitől midőn kérdezték: „Valjon nem fogja-e átalakítani az általános választás a magyar parlamentet?” „Oh nem — felelt a bölcs ember — hisz már nálunk kiveszett a középkorosság.” Pedig de-hogy is vészett ki. Hisz élő hite van népünknek. Még sikra szállhat vallásáért, hazájáért. Csak legyen aki vezesse és kioktassa abba.

Hogy mi van ma Magyarországon? Arra már előbb is feleltem. Háromféle árnyalat: t. i. keresztényellenes, mely irányzatnak képviselői a szociáldemokraták, a szabadkőművesek, nagyban támogatva a keresztényellenes honatyáktól, — mert sajnos, ilyenek is teremnek manapság gombamódra.

A második a keresztényies irányzat, mely tényleg dolgozik, fárad szakadatlanul. Sajnos, ennek képviselői kevés számmal vannak. Ezek a keresztény szociálisták, és ezen eszme harcosai és képviselői.

A harmadik pedig a szintelen irányzat, vagy talán igen is színes köpenyegű áramlat. A mely egyet lát és egyet kiált: „éljen a haza.” Hogy mi módon éljen, mivel éljen és ezt hogyan szerezze meg, azzal nem törődik.

Ugy a keresztényellenes, mint a szintelen áramlat többé-kevésbé megveti a vallást, nem törődik vele. Nem ír mellette, ha ellene nem írhat; nem érez válasosan, nem támogatja a keresztény esz-

méket, mert szintelen, nem mer, vagy talán nem akar egyenes, nyílt homlokkal kiállani a sikra. Pedig régi igazság, hogy az ilyenek, mikor kenyértörésre kerül a dolog, mindig ellenünk, a keresztény eszmék ellen fognak harcolni. S az ilyen nem is jó hazafi, mert a jó hazafi nem gyűlöli a vallást, mely a hazafiságra oktatja a népeket. Az ilyeneknek eszükbe juthatna az egyház oktató szava, midőn kis gyermek korukban a szívükbe csepegtette, hogy a „haza minden előtt.”

S míg a keresztényellenes pártokat táborba szállni látjuk és a szintelen sajtótermékeket szívünkbe szívjuk, magunkat áltatjuk, addig elmarad a mi ügyünk, a keresztény szellem éledése, élesztése, ha már most nem gondolunk előre, nem nézünk a jövőbe. Mert keresztény társadalom, keresztény szellemi haladásnak zászlóvivői, értsük meg a kor szavát a megújulás korszakában. Álljunk össze egy áttörhetetlen csapatban, már most fogjunk kezét az összetartásban és szellemi munkában. Gyűjtsük össze a kereszténység erős harcosait a kereszt lebegő alá. Nem a téllenség, hanem a gyors tevékenység ideje ez. Mert ha jön az általános választó jog, szükség lesz egy erős keresztény pártra, mely nem csupán közjogi dolgok felett vitalkozik, hanem azt hirdeti és teszi, ami a népet megmenti e hazának.

Úgy volt mindig és mindenütt, ha egy bevallott kereszténypárt állott ki a sikra, mindenki ellene dolgozott. Most is úgy van és úgy is lesz, egyedül fog maradni a keresztény szociális párt, mert régi dolog, hogy a „mű hazafiak“, a Samuk és Vázsonyiak még az ördöggel is, mondjuk a szociáldemokratákkal is szöveteznek, csak hogy letörjék a keresztet szent István koronájáról. Ha pedig mindenki ellenünk lesz, ne késlekedjünk összetoborzani a keresztény tábor. Ne képezzen választófalat se 48, se 67, hanem mindenikből ami jó, hasznos, legyen a miénk. — Ne válassza el az alap a keresztényt a kereszténytől. Csak egy legyen a fő: ment-sük meg a vallást, mentsük meg a hazát, mert egyik a másik nélkül nem létezhetik.

Nagy változás fog akkor történni Ma-

gyarországon, a nemzet milliói állanak az urna elé, kik eddig csak adóztak, de nem szavaztak. Pedig méltányos, hogy minden magyar polgárnak ne csak kötelességei, hanem jogai is legyenek.

Keresztény pártok, keresztény szociális eszmék harcosai, szervezkedjünk, készüljünk a nagy harcra. Látjuk a ragyogó példát, kövessük a diadalban. Ismerjük a mulat, tanuljunk belőle.

Mert csak a vak nem látja, hogy forrong a világ, ég a talaj lábunk alatt. Fel a küzdelemre, a véremlékű harcra. Szervezni kell minden községet keresztény alapon, keresztény eszmék szerint. Paptársak, néptanítók, menjünk ki a nép közé, szervezzük őket, tanítsuk már most őket olyan dolgokra, melyek védelmül szolgálnak a kísértés idején. Tanítsuk meg élni keresztény módon nemcsak a szószelekről, hanem az iskola falai közt, hanem az életben is, ahol nem igen törődtek ezen irányban velük. Szép csendesen, amíg még nem villamos a lég, nem maszlagos a fő, míg a vallásosság hatja át lelküket. Sokat kell tanulni nekünk, hogy helyesen tanítsunk másokat. Ha minden népbárát csak egy keveset törődne ilyen irányban a keresztény magyar néppel, ha minden vezetésre hivatott lélek szívén hordozná hazája jólétét, s vallása védelmét és sérthetlenségét, akkor Magyarországon felvirradna a kereszténység diadala, újra felragyogna Szent-István király koronája és boldogabb, jobb lenne Magyarország népe. Tőlünk függ, előttünk áll és kivívhatjuk a magyar kereszténység diadalát.

András Péter.

„Utazás a választás alá eső plebániák körül.”

(Hozzászólás.)

A veszekedés, viaskodás, — ha mindjárt papíron történik is — nem kenyerem. Ép azért korintsem akarok jelen soraimmal harcba, vitába elegyedni a kérdéses sorok írójával, hanem mint a tisztelt író úr, én is csakis a jó ügyet tartom szem előtt. És, hogy a személyeskedésnek csak látszata is távol legyen: úgy a tisztelt író úrt, mint saját személyemet kivesszem jelen soraimból. A plebánus urat azért, mert nem ismerem; magamat, mert sokkal jelentéktelenebb vagyok, hogysem saját érdekemben szót emelhetnék. De minthogy a fiatal generáció ellen, — melynek biz' sok jeles, tehetős, Jézus Szíve szerint való papja van — irányul a kirohanás: úgy gondolom, nem követelek el szentségtörést, ha szót emelek az ő érdekekben. Arra az ellenvetésre pedig: miért ép én, legjelentéktelenebbje a fiatal generációnak, állok be fogadatlan prókátornak — azt felelem, — mert a többiek — kiket bármily részen érint a cikkíró úr sora — sokkal szerényebbek, hogysem saját mentegetésükre szót emelhetnének. De térjünk a dologra.

Biz' sokkal jobban tette volna az illető úr,

ha gondolatait magának megtartva, nem találja a nyilvánosság elé. Miért? Mert teljesen fölösleges volt ezt a dolgot a felszínre hozni, azzal az író úr nemcsak nem használt — mint gondolta — sőt sokat ártott a jó ügynek. Megokolom állításomat. Két ok indíthatta az író urat sorai megírására: vagy abbéli félelme, nehogy fiatalabbak, érdemtelenebbek elüssék az öregebb, érdemesebb papokat a plebániáktól, vagy mivel korrekciói fraterának akart gyakorolni, t. i. legyeknek alázatosabbak az ifjak. Az első oknál meg kellett volna gondolnia, hogy nincs mitől félnie, mert jól tudjuk, hogy a választással rendelkező plebániákba való bejutáshoz, nem elég az egyszerű pályázat, szükséges a megválasztás, még inkább a püspöki kinevezés. És ha a nép be is választ érdemtelent, a püspöki okosságon hajtörést szenved a kinevezetése. És ha a fiatalok tényleg előnybe részesülnének, gondoljuk meg, hogy nem singgel mérjük az embert, sem az évek sokasága után s az érdemet se aszerint mérlegeljük, hogy kit süttött többet a nap. A pásztorális prudenciát sem az évek hosszú sora adja, hanem a lelkek szeretete. Az a szeretet, melyről az van írva: A szeretet találekony, úgyhogy egy Jézusért és a lelkekért élő haló pap 2—3 év alatt szerez annyi prudenciát, hogy nagyobb plebániát is könnyen elvezethet. Megjegyzem, itt nem amellett kardoskodom, hogy a fiatalabb papok előnyben részesüljenek az öregek felett, hanem csak azt bizonyítom, hogyha ez tényleg megtörténik, nem botránys dolog ez, mert ekkor a fiatalabb biztosan főlényben van az öreg felett, — mint mondom nem singgel, sem az évek számával mérjük az embert. És most kérdem, miért ne pályázhatna egy buzgó, a lelkipásztorkodásban jártas fiatal pap egy nagyobb plebániára is azon szándékkal, hogy függetlenül, akadálytalanul működve sokat tehessen a lelkek érdekében. Én ebben semmi szerénytelenséget sem látok, mert gondolja meg a tisztelt író úr: a szeretet határát nem ismer, mindent kivihetőnek tart szerete tárgyá érdekében és ha tényleg a püspök és a választók is alkalmasabbnak tartják a pályázót. Hol itt a baj?

Második indító oka sem szerencsésebb az elsőnél. A korrekció fraterának egyik elengedhetetlen kelleke: úgy adassék a korrekció, hogy várható legyen az óhajtott eredmény és ne sértsen senkit. Ha tehát alázatosra akarta az író úr oktatni a fiatalabb generációt, jobban tette volna, ha értekezik a papi alázatosságról és abba beleszövi a kérdéses dolgot is. Hogy hogyan, azt a pásztorális prudenciája megmondotta volna. Jelen adagban beadott korrekciója tappintatlan, sértő, a hivatkozott pásztorális prudenciával össze nem egyeztethető.

Hanem elég ebből ennyi! Vessünk felre mindent, a mi a fiatalabbakat az öregebbektől, s az öregebbeket a fiataloktól elidegenítheti. A szövetkezés jegyében áll az egész társadalom, mi papok sem vonhatjuk ki magunkat alóla. A győri papság példát adott: előre! A krisztusi szeretet, mely az ő tanítványainak ismertető jele, fűzőn össze bennünket, legyenek az öregek szerető atyáink, mi készséggel leszünk szerető gyermekeik s így apa és fiú vállalva családunkat: az egyházmegyét boldoggá, megelégedetté tesszük.

Csányi Kálmán,
káplán.

Álljunk meg!

A Közművelődés utóbbi számában „Győri példa” c. cikkben oly sok és életrevaló eszmét pendített meg, hogy egyszerűen napirendre térni a cikk fölött vétek volna.

Mit is pendített meg az író? Azt, hogy tömörüljünk egy kompakt egészé. Azt, hogy értekezletek tartása által tisztázzuk az eszméket, melyek testet várnak. Azt, hogy szociális együttműködéssel álljunk harcvonalba. És hogyan? Ugy, hogy a győri egyházmegye példáját kövessük, kövessük nem papíron, hanem gyakorlatilag. Erre vonatkozólag indítványt is közöl az író: tömörüljön 2—3 esp. kerület egy értekezletre, hányja-vesse meg eszméit, és hozzon határozatokat, melyek fölött végérvényesen döntson egy nagy gyűlés!

Helyes, jó, üdvös határozat!

De ki hívja össze az értekezleteket! A nagyobb esperesi kerület hívja meg a szomszédos kisebb kerületeket.

Igy meghívhatná a „Hegyaljai” esperesség a „Bányavidéki” és a „Szebeni dékánuságot”. A „Felesiki esperesség” az „Alesikit”. Az „Udvarhelyi” az „Erzsébetvárosit”. A „Koloszobokai esperesség” az „Szolnoki esperességet” és „Torda-aranyosit”. A „Kézdi-orbai esperesség” a „Barcasági dékánuságot” és „Sepsi-miklósvári esperességet”. A „Marosi esperesség” a „Küküllői” és „Gyergyói esperességet”. Oly nagy nehézségbe nem ütközik. Két napra eljutunk, ha akarunk, és a ki nem akar, maradjon hát otthon, mert lesz ilyen is.

Mik volnának tárgyai? „A győri példa” írója felhozta a tárgyakat mind. Ezek fejtegetésére és előadására akadnak referensek és határozati javaslat betérjesztők. Hisz minden esperesi kerületben vannak arra való paptestvérek.

A meghívó esperesi kerületek főesperesei, a mint mi ismerjük, ismerik övéiket és övéi ismerik őket. Nehézség tehát ebben nem forog fenn.

A nehézség legfeljebb az: hogy ki kezdje meg?

Mindnyájan — egyszerre. Az őszi hónapok alatt szakíthatunk 1—2 napot arra is, sőt mi több evvel az őszi koronagyűléseknek oly szint adnánk, mely megfelelné a korona szónak.

Az ott hozott határozatokat a főpásztorhoz betérjesztve, egy Excellenciája által kiküldött keblbi bizottság által összegezve, egy nagy gyűlés elé terjesztve, melyet létesíteni okvetlen lehet, — volt is ilyféle Gyulafehérváron „Eucharisztikus jelleggel”. — azon újból meghányva, vetve, azután a főpásztori jóváhagyással ellátva kötelező erővel lépnek fel mindazokra, kik hitközségeket vezetnek.

Ennek pedig meg kell történnie, ha egyöntetű működést akarunk kifejteni.

Nehézségeket ez ellen támasztani nem szabad, nem lehet, mert különben a tovarohanó ár elsodorja mindazt, amit eddig építettünk egyedül, direktíva nélkül. Az udvarhelyi esperesi kerület 1906. őszén megkezdte munkáját. Eredményeit igaz nem tudjuk. De, hogy működése „cursusával” üdvös volt, az biztos, csak az a kár, hogy követésre nem talált és hogy Udvarhelyt azt nem folytatta, mert valakinek csak elől kell járnia.

Járjunk mindnyájan elől s akkor nem lesz baj és szemrehányás.

(If.)

T A N Ü G Y.

Tanítóegyesületeink Szövetségének
júl. 16-iki közgyűlése.

Szövetségünk ezen évi közgyűlése a múlt éveikhez hasonló érdeklődés mellett folyt le. A tantervet kidolgozó bizottság tagjai 14-én délután és 15-én egész nap végezték feladatukat. Mivel minden tárgyra nem volt előadó s mivel továbbá mindenki nem volt kellőleg tájékozva a munka irányáról, az értekezlet főleg az irányelvek megállapításával s a már kész dolgozatok áttekintésével és megbeszélésével foglalkozott. Az értekezlet kimondotta, hogy az osztaltan iskola számára készítenő el a részletes tanterv, mely az anyagot hetekre, esetleg órákra felosztva fogja tartalmazni. Ezt követi az anyag rövid feldolgozása kérdések alakjában s végül egy tetszés szerinti részből egy mintalecke.

A bemutatott dolgozatok közül Szabó István az irva-olvasás módszertana volt, de mint ilyen egyes feldolgozásával teljes elismerést aratott. Buzás János a természetrajzot dolgozta fel s dolgozatával mintát nyújtott a többiek számára is. A gyűlés őt, mint indítványtevőt fel is kérte, hogy a részletes tanterv elkészítésének módjára vonatkozó ismertetését a Közművelődésben tegye közzé, még pedig lehetőleg a módszer kidomborításával, hogy az egyes előadók munkája összevágó és egyöntetű legyen. Bene Sándor a történelem feldolgozását vállalta volt magára, de jövőre a megállapodás szerint kell az anyagot részletezni. Ebben segítségére lesz Baka László lemhényi tanító. A földrajzot az udvarhelyi sövődéki fiók Antal János, Bálinth József, Gál Imre, Gál Sándor, Gyurcsovecz Károly tanítók-kal dolgoztatta ki. Elismerést érdemlőleg dolgoztak fel, csak hogy az osztaltan iskola számára át kell dolgozni. A számtant Józsa Sándor dolgozta fel. Fáradságos és gondos tervezetével a bizottság köszönetét érdemelte ki, de mivel csak a I—III. osztály anyagát vehette át, a következő IV—VI. osztály anyagának kidolgozására is felkértek. A bizottság tárgyalásában részt vett Dományáncz Péter tanítóképző-int. tanár is.

A hiányzó tárgyak feldolgozására is történt intézkedés, úgyhogy a bizottság egyes, a Szövetség kötelékébe tartozó tanítókat kér fel a közreműködésre, ú. m. Kömény Gyula csikozmási tanítót az irva-olvasásra a hangoztató eljárás szerint, Bene Lajost a fonomika szerint; az olvasás tárgyalására általánosan elfogadott olvasókönyv hiányában csak egy mintalecke kivántatik, melyet Szabó István vállalt magára. Az írást, fogalmazást Buzás János, a nyelvtani magyarázatokat Buzás János, Imre János, Péter Sándor, a polgári jogokat és kötelességeket Bene Sándor és Baka László, az énektanítást Baka János dolgozta ki; a természetrajzot a csikomegyei egyesület pályázatától várjuk, ha elfogadható pályamű nem kerül, Kovács Pongrác bizatik meg a kidolgozással. Az egészségügyi részre Ambrus Károly esernőnyi tanítót jelölte ki a bizottság; a gazdasági tudnivalókra a gyergyai tanítóegyesület választja ki egyik tagját; a gyakorlati ügyességekből a rajzolás Macskássy József, a játék-torna Földes Zoltánra, a kézimunkaoktatás Xántus Elekre, a női kézimunka az udvarhelyi egyesületi tagra bizatik.

A tulajdonképeni közgyűlést 16-án Veni Sancte-val összekötött mise előzte meg, melyet Komarik Jézusár. atya, a tanítói lelkigyakorlatok vezetője mondott. Ezután a gyakorló is-

kola fogadta magába az összeseregletteket. Péter János dr. alelnök megnyitójában felhívta a kath. tanítókat figyelmét, hogy kívált a székelyföldi idegen ajkuakat a nemzeti állam számára meg kell nyerni, másrészt a kivándorlás megakadályozására mindent meg kell tenni. Az élénk tetszéssel fogadott megnyitót után Dományáncz P. indítványára a szövetségi gyűlés táviratilag üdvözlő a vallás- és oktatásügyi minisztert, püspök urunkat és Imets F. Jakó elnököt.

Ezután a mult gyűlésre vonatkozó főpásztori leirat olvastatott fel. Júl. 10-ről kelt leiratában a főpásztor a gyűlés tanácskozására főpásztori elűdsát adta, melyet köszönettel vetünk tudomásul.

Gyurcsovecz Károly hitvallásos népis-koláink jövőjéről tartván előadást, több javaslatot terjesztett elő, melyek az előadással együtt lapunknak más helyen olvashatók. Az előadást a szöv. gyűlés köszönetét fejezte ki.

Péter Sándor ügyesen és lelkesen szolt arról felolvasásában, miképen kell a falusi népiskolákban az életnek nevelni. Többen elismeréssel szoltottak a felolvasásról s az az óhajítás nyilvánult, hogy minden tanító számára hozzáférhető legyen.

Ágoston József a népis-kolai fegyelmezésről tartott előadást, mely helyes esopoortissáttal magában foglalt minden főbb dolgot ezen fontos kérdéssről. Fölvetette azon kérdést is, mi történjék akkor, ha a kántor pl. temetések alkalmával egyházilag van elfoglalva. Többek hozzá-szólása után a gyűlés kimondja, hogy püspök urunktól intézkedést kér, hogy az egyházi funkciók oly időre tétessenek, mikor a tanítás szünetel. Pl. ha a kántor az I.—II. osztályt vezeti, 10-kor végezhetnek az iskolával, délután pedig télen kezdjük I órákor az iskolát s végezzük 3-kor. Együttal kéressék oly rendelet kieszköz-lése, hogy egyetlen kántor se legyen kötelezhető vagy kényszeríthető harangozásra.

A szövetségi választmány jelentését a közgyűlés elismeréssel veszi tudomásul. A pénztár-vizsgálattal kapcsolatban a közgyűlés kinondja, hogy az alapító tagok tagsági díját, és a tagok után járó beállási díjat mint alapvagyonnt külön kell nyilvántartani.

Dományáncz P. annak elkerülésére hogy a gyűlés a felolvasásokkal kapcsolatban elhamarkodott határozatok hozásától meg legyen kímélve, azt óhajítaná, hogy a gyűlésen felolvasandó értekezéseket az előadók megelőzőleg küldjék be a választmányhoz. A gyűlés az indítványt úgy fogadja el, hogy csak a határozati javaslatokat kell beküldeni.

Péter János dr. alelnök az egész tisztikar nevében megköszöni a szövetség bizalmát s felhívja a gyűlést a tisztújítás megejtésére. A közgyűlés a jelölő bizottság javaslata szerint egyhangulag megválasztja elnöknek Imets F. Jakót, alelnöknek Józsa Sándort, Karácsony Józsefet, Péter Jánost, Szabó Sándort, főjegyzőnek Macskássy Józsefet, aljegyzőnek Szabó Istvánt, pénztárnoknak Barts Márton, ellenőrnek Szász Károlyt, választmányi tagoknak Balás Endre dr.-t, Kóródy Péter dr.-t, Fejér Gerő dr.-t, Wagner Sándort, Zlamál Ágostot.

Az elnök az új tisztikar nevében is halásan fogadja a bizalom újabb megnyilvánulását. Kiemeli, hogy fontos kérdéseket már a közgyűlés előtt emlegetni kell, hogy a tagok véleménye kialakulhasson. Végül a vendégeknek megköszöni szives érdeklődésüket, a tanítóképző igazgatóságának a terem átengedését és ezzel a délután is folyó gyűlés beveződött.

H I R E K.

Társadalmi tuberkulózis.

(Névtelen levelek.)

A minap egyik fővárosi lapban ezeket olvastam szerkesztői üzenet alakjában:

„Névtelen leveleket sűrűn kapunk. Kár velők vesződni. A névtelen levélhez kell egy gazember, aki megírja és egy számár, aki felüljön neki.”

Sokáig tündöttem a szerkesztői posta ilyen-nemű üzenete felett, de tündötésem eredménye mégis csak a következő: „névtelen leveleket csakis gazember írhat, és tényleg számár az, aki azoknak feül.”

Csak hogy sajnós, bármi rangú és rendű elemből álljon ez a társadalom, mégis csak akadnak, kik az ilyfélek szerkesztéséből sportot üznek, sőt a jóbarát leple alatt arra is vetemednek, hogy megbotránkozásukat és rosszaságukat kifejezve sikra is szállnak szájjal saját jellemtelenségük, — nem mondom gazemberségük — ellen, csak hogy annál szabadabban folytathassák szemtelen aknamunkájukat a — sötétben. És mintegy hasonkaliberű társakul szegődnek a nevezettekhez azok, kik az ilyenféléknek felülnek t. i. a névtelen leveleknek.

Sajnos, de való! A jellemtelenség kinyilvánításának, ilyenmű jelentkezésének oka az irigység és gyűlölség.

A névtelen levelek szerkesztői tehát a két legocsmányabb érzés: az irigység és gyűlölség — kiadója pedig a gyávaság.

A legesnyább pedig az, hogy nem egyszer az intelligencia meglehetősen fokán álló egyén perszuffálja az ily apokrif leveleket: iratja vagy fogalmazza. És evvel szolgálatot vél tenni a sokat hangoztatott „közügynek.” Hogy hasznára van-e az ilyen? Más oldalra tartozik. Irja oda nevét, ha igazmondók állításai, miért burkolódik a névtelenség homályába az, aki a közügynek, vagy az igazságnak megvédését ily módon óhajította,

És csodálatos! Mégis akadnak, kik a névtelenség homályába burkolt szerzők sötétben megszületett sorainak hitelt adnak, hitelt adnak vagy ha nem is, de kétkedéssel telik meg tudatuk, holott a névtelen levélirő egész eljárása nem egyéb, mint jellemtelenség, melyet egyes vidékeken sportszerűleg üznek.

És kinek küldik az ily leveleket? Kihez irányítják a lövegeiket? Ilyenokhoz, kikhez jellemgyengeségük miatt furakodni nem tudnak, s így ily úton és módon próbálják alakaakzni azt, a mi felebarátunkban szent, nemes és szép.

Mi a teendő tehát a fellépő tuberkulózis ellen? Hideg víz a lecsillapulásra, jeges borogatás a felkorbácsolt kedélyre. Más szavakkal: vegyük hidegen a jellemtelenség szülőtjét, a névtelen leveleket és ha szerzőjét sikerült megtudni, huzzuk rá a jeges lepedőt alaposan. Máskép nem szabadulhatunk a társadalom ez irtóztató körtünetétől, mely annyi sok bajt okozott társadalmi, családí és magánéletben. Példákkal igazolható, hogy egy-egy családí élet felforgatását, közügyi pályán szerzett érdemeket, legönzetlenebb barátságot nem a jegeső verte le, tiporta sárba és törte össze, hanem az anonim levél, melyet azonban nem a jóindulat és szeretet szerkesztett, hanem az irigység és gyűlölet, kiadta pedig a gyávaság.

Tisztességes gondolkodás és erős jellem térj már be társadalmunkba is, mert nagyon várunk!

— Templom megáldás Barca-Rozsnyón.

Szép ünnepe volt a kis Barca-Rozsnyó hitköz-ségnek f. évi júl. hó 21-én. A lelkek magasztos ünnepe volt ez. A pár nappal ezelőt befejezést

nyert kápolnát, mely kiváló izlésre valló kifestést, stilszerű berendezésével mindenkire nagy hatást tett, áldotta meg Neuhriher Ödön, brassói apátplebános. Ezen fényes ünnepről a következőkben számolunk be: Régi óhajja, régi vágya volt a barcarozsnyói híveknek, kik teljesen elhagyatva, hitük igazságait is alig ismerve, beekelten éltek az ág. hitv. század között, hogy legyen egy középpont, egy összekötő kapocs hitük megvallásában, mely mindig gúny tárgyként szerepelt a más felekezetűek szemében. És ezen régi vágyuk ment teljesedésbe a régi kápolna átalakításával és földszítésével, mely egyesek szívóssága után az apátplebános egyik nagy és szép érdeme.

Ezen ünnep szombat délután kezdődött, a mikor a hívek gyónásukat végezték. Igazi lelki öröm fogta el szívüket, midőn a régi bűnök rabbinleiseiből felszabadulva, Istennel kibékülhettek.

Vasárnap reggel úgy állott a kis kápolna szépen felékesítve, mint a menyasszony, mint az Úr menyasszonya; az oltár virágokkal feldíszítve, a gyertyák fénye csillogott az arany festésen. Az Úr háza zsufozásig megtelt buzgó hívekkel, kik Rozsnyóról, Volkánról és Keresztényfalváról sereglettek össze ezen ünnepre, e kis kápolnába, mely e vidék katolikusainak igazi középpontul szolgál.

S midőn mindenkinek arcán ragyogott a boldogság, tüdőkölt az öröm, akkor kezdődött a megáldás szép szertartása, mely után ünnepélyes mise következett. Ugy a szertartást, mint a szentmisét, mely alatt szent beszéd volt az Úr házában méltóságáról, Neuhriher Ödön apátplebános tartotta. A szentmiseáldozat alatt a Türesváron üdülő bukaresi Iskola Testvérek énekeltek a Salve Regina című misét igen szép színezéssel és hatásosan.

Csillogott sokak szemében a meghatottság könnye, midőn az apátplebános kifejtette beszédében a templomok célját, méltóságát és a hitközségre áldást hozó voltát. Szentmise alatt járultak mindazok a szt. áldozáshoz, kik előzetes napon, illetve az ünnep reggelén végezték el szent gyónásukat, köztükk olyanok is, kik igen régen, vagy még sohasem gyóntak. És ha más áldás nem volna várható a kápolna után, már csupán a gyónás is gazdag eredmény, mely kimondhatatlan megjutalmazása minden fáradozásnak, mibe e kápolna felállítására került.

Ezen ünnep után kis szeretetlakomára gyűltek össze a hitközség tagjai, kik között örömmel láttuk a b.-rozsnyói gör. kel. lelkészt is, Proca Szilárdot, ki testvéri szeretettől indítva, istenítiszteletét is korábban tartotta meg, hogy ő maga és hívei is részt vehessenek a kápolna megáldásában.

Öt órákor pedig rövid szent beszéd után, mely a legméltóságosabb Oltárszentségről szólt, Jézus szentséges Szívének litániáját imádkozták, először ebben a községben, amennyiben emberlelkézet óta még nem volt itt delatáni vecsernye. — Látszott is a meghatottság rajtuk.

— **Az Orsz. Kath. Szövetség** mint a katolikus nagygyűlések rendezője, értesíti a katolikus közönséget, hogy a VII. katolikus nagygyűlés folyó évi augusztus hó 25., 26. és 27. napján Pécsen fog megtartatni, a kiállítás területén épült helyiségben. A nagygyűlés rendező-bizottsága ezuttal is kétféle jegyet boesát ki, úgy mint: 1. Belépő-jegyet, mellyel a nagygyűlés minden ülésén részt lehet venni. Ára 1 kor. Ezzel a jeggyel jár kedvezményes utazásra szóló utalvány. Az 1 koronás jegyet a Katolikus Népszövetség tagjai ingyen kapják. 2. Tagsági jegyet, a mely a nyilvános üléseken a jegy számának megfelelő állandó ülőhely

használatára és a zárulás előtt tartandó zárt ülésen résztvevőre és szavazásra jogosít. Ára 5 korona. Ezzel a jeggyel is vasúti kedvezmény jár. A jegyek előre megválthatók augusztus 20-ig a Katolikus Szövetségnél (Budapest, VIII. Szentkirályi-utca 28.) A kedvezményes utazásra szóló igazolványokat a jeggyel együtt küldi a szövetség. Auguszt. 20-tól belépő és tagsági jegyek válthatók a pécsi rendező-bizottságnál (Pécs, Belvárosi Kath. Kör). A VII. kath. nagygyűlés általános programja a következő: 25-én vasárnap délután a magyarok és németek számára lesz két nyilvános gyűlés. Délután négy órákor eucharisztikus körmenet. Este 6 órákor megnagyó diszülés. 26-án hétfőn reggeltől d. u. öt óráig lesznek a különféle kongresszusok és közgyűlések, úgy mint: a keresztény szociálisok, legényegyletek, szövetkezetek és eucharisztikus kongresszusa, a Szent-László-Társulatot, az Iskolatestvéreket Segítő Egyesület, stb. stb. közgyűlése, valamint a közművelődési, hitbuzgalmi—charitatív és szociális szakosztály működése. Este van az első nyilvános rendes ülés. 27-én kedden délelőtt 10 órákor a második, délután 5 órákor a harmadik nyilvános ülés. A harmadik nyilvános ülést megelőzi a zárt ülés. A zárulás után ünnepélyes hálaadás a székesegyházban. A kath. nagygyűlést térúnység zárja be. Katolikus Testvéreink! Titeket hívunk, a kik a harc mezején álltok. Jöjjetek tanulni, lelkesedni. Jöjjetek a katolikus nagygyűlésre, hogy bizonyosságot tegyetek hithűségtekről, vallásunk védelmére kész bátor szívetekről. Gyakorlottság, összetartás, céltudatoság képesíthet csak bennünket a győzelemre. Vizontlátásra a VII-ik katolikus nagygyűlésen Pécsen. A Katolikus Szövetség. Jegyzet: A magyar államasut vonalain, a délvasutot, a kassa-oderbergi vasut vonalain, a dunagőzhajózási társaság hajtóján a nagygyűlés résztvevői a következő kedvezményt kapják: a felszálló állomástól a lezálló állomásig váltott I. osztályú jeggyel a II. osztályon, a II. osztályú jeggyel III. osztályon lehet utazni oda és vissza.

— **A Fehéregyházi csata emlékét** lelkesen ünneplik meg az idén is. Erre vonatkozólag a rendező bizottság a következő felhívást boesátotta ki: Vereink! Augusztus 4-én ünnepeljük 58. évfordulóját annak a végtelen csapásként ránk neheződő napnak, melyen szabadságharcunk lánglelkű Tyrtaeusa, Petőfi és hős társai szabadságunk és nemzeti jogaink védelmében a fehéregyházi sikon elvérzettek. Emlékezzünk és ünnepeljünk! Zarándokoljunk el a félistenek vérről áztatott sirhantjainhoz, hogy titáni harcainkra emlékezve erőf és lelkesedést nyerjünk ősi szabadságunkért folyton meg-megújuló küzdelmeinkre és egyre erősödő reménnyel epedjünk várva-várt függetlenségünk hajnalának pirkadása után. Az ünneplés sorrendje: Reggel 9 órákor Segesvárt ünnepélyes szt. mise a r. k. templomban. Ünnepélyek: Reggel 1/29 órákor Héjjasfalván: 1. Himnusz. Énekl a szt.-kereszturi iparos ifjak dalkara. 2. Ima. Tartja Kovács József, héjjasfalvi ev. ref. lelkész. 3. Szaval Szentpétery Jenő jh. Erzsébetvárosról. 4. Emlébeszédet mond Jakabházi Samu, Székelykeresztur község főbírája. 5. Szaval Szalontay Gábor Székelykereszturól. 6. Koszoruletel. 7. Kossuth nóta. Délelőtt 11 órákor Fehéregyházán: 1. Himnusz. Énekl a alsórákosi Emke daloskór. 2. Ima. Tartja Balás Imre, segesvári ev. ref. lelkész. 3. Ünnepi költeményt szavalja Lukács Tihámér, jh. Székelykereszturól. 4. „Az én hazám.“ Énekl a szt.-kereszturi dalárda. 5. Ünnepi beszédet mond dr. Pólya Antal. 6. Alkalmi költeményt szavalja Pállós István, nagyenyedi kollegiumi tanár. 7. „Riadó.“ Énekl az

alsórákosi Emke daloskór. 8. Petőfi: „A nemzethez.“ Szavalja Orbán János, Sz.-keresztur. 9. Koszoruletel. 10. Szózat. Énekl a székelykereszturi dalárda. Ünnep után társasbéd a fehéregyházi Frank-vendéglőben (3 tál 1 K. 60 fill., jutányos ételekről is gondoskodva van, résztvevők három nappal előre bejelentendők.) Délután a székelyvonalattal bevonulás Segesvárra. Délután 1/26 órákor a segesvári Petőfi szobornál: 1. „Nemzeti Ima“ énekl az alsórákosi Emke daloskór. 2. Vojkó P., „A dalnok szelése“. Szavalja György Domokos, sz.-kereszturi tanítójel. 3. Emlébeszédet mond Márk Mihály, csekefalvi ev. ref. lelkész. 4. „Egy gondolat bánt engemet“ Szavalja Farkas Gábor Székelykereszturól. 5. Koszoruletel. 6. Kossuth nóta. Este a segesvári Frank-vendéglő kertjében hazafias összejövetel mellett az alsórákosi Emkedalkór szavalatokkal egybekötött dalestélye. Függyelem! A segesváriak délelőtt fél 11 órai vonattal utaznak Fehéregyházára. Az ünnepélyek színhelyein a házakat föllobogózni és az ünnepélyekre zászlók alatt fölvonulni kérjük. Ünnepeljen velünk minden lelkesedni tudó igaz magyar!

— Német tudós a magyar teológiáról.

Dr. Ehrhard Albert strassburgi egyetemi tanár, aki sok jeles teológiai munkájával tette nevét ismertté, hosszabb cikket irt a berlini „Internationale Wochenschrift“-be a katolikus teológia nemzetközi helyzetéről. Ebben szigorú bírálat tárgyává teszi egyes országokent a katolikus teológiai intézeteket s a teológiai irodalmat. Szemléjében természetesen Magyarországot sem mellőzi s miután a román országok (Francia, Olasz, Spanyolország és Portugália) teológiai állapotát meglehetősen kedvezőtlennek jelentette ki, a következő sorokban mond véleményt Magyarországról és Ausztriáról:

Nem sokkal jobb a katolikus teológia helyzete a nagy katolikus magyar országok monarchiában. Az itt is domináló pápi szemináriumok és egy esomó igen jelentetelen teológiai zárdaiskola mellett van egynéhány teológiai fakultása, amelyek közül azonban csak az innsbrucki fakultás tud a saját utján haladni: ezt a jezsuiták látják el s különben csak igen laza kapcsolatban van az egyetemmel. A többi fakultás közös, elavult tanrendhez van kötve, mely azonfölül lényegében azonos a pápi szemináriumok tanrendjével. Ez pedig ismét, hogy az összes koronartományokban, a szellemi kulturhelyzet nagy különbsége mellett is alkalmazható legyen, a teológiai műveltségnek arra a minimumára szorítkozik, amelyet az egész monarchiában érvényesíteni lehet. Ez az oka annak a szomorú jelenségnek, hogy Ausztria teológiai fakultásain a tanrend alapján nem taníthatnak és nem tanulhatnak többet, mint a monarchia bármelyik kis pápi szemináriumában. A bécsi fakultás még kivétel volna, de nem oly jelentős, mintsem gondolnók s a berlini fakultással azt össze sem lehet hasonlítani. Itt a magyarazata annak is, miért jelent meg Ausztria Magyarországon oly ritkán egy-egy teológiai könyv, amely mint pl. Scherer „Egyháztörténet“, igazi haladást jelentene a teológiai kutatásban. Teológiai képzetségük és az előirt tanrend csak arra buzdítja a teologia-tanárokat, hogy (technikai műszóval) „tradálják“ azt, amit nagy elődeik kötelességüknek éreztek aruk verejtékével tanulmányozni. Az a legújabban felmerült kiserlet, hogy új tanulmányi vizsgálati és szigorlati renddel jobb jövőt készítsenek elő — mellözve egy szemináriumi tanulmányi rend első kísérleteit — sajnos, csak nagyon szerény eredményre vezetett. E viszonyoknak egyik igen le-
verő következménye pedig az, hogy Ausztria-

Magyarország korántsem szolgáltatta a katolikus szakteológusoknak azt a kontingensét, amelyet nagyszámú és sokoldalú tehetségű katolikus klérusa alapján szolgáltatathatna és vallásos meg egyházi szükségleteinek helyes mérlegelésével kellene is szolgáltathatna.

Hitvallásos népiskoláink jövője.

Irta és felolvasta az erdélyi róm. kath. Tanítóegyesületek Szövetségének 1907. évi július hó 16-án Csíksomlyón tartott közgyűlésén Gyuresovec Károly tanító.

A katolikus egyház isteni alapítója, Jézus Krisztus által nyert és reáhagyott jognál illetve kötelességnél fogva mindenkoron egyik legfontosabb szervét tekintette a katolikus népiskolát. A Megváltó eme szavai: „Elmenvén oktatások minden népeket és nemzeteket“ képezik alapját azon nevelői és tanítói hivatásnak, melynek az egyház mindenkor és mindenütt a legnagyobb buzgalommal és hűséggel felelt meg. Az egyház az ő iskolái révén dajkája, irányítója volt a nemzetek kulturájának és a történelem bizonyítja, hogy csak azok a nemzetek voltak képesek államot alkotni és azt fenntartani, amelyek a keresztény vallás elfogadásával a hitvallásos szellemű nevelés és oktatás áldásaiban részesülhettek. Nincs miért idegen példákat keressünk, a történelem fényes tanúbizonyságot szolgáltat arra nézve, hogy a magyar nemzetet a keresztény vallás tette képessé hazánk földjén államot alkotni. Dr. Balicsnak: A róm. kath. egyház tört. Magyarorszában című művében olvassom: „A keresztény religió volt azon közvetítő, mely a pogány magyar népből nemzetet alkotva, Magyarországot európai állammá tette. Míg a nemzetek átmeneti korszaka mindig a gyengeség, a szétziláltság korszaka, a magyar nemzetnél nem ezen tünetemnyit észleljük. A koronázás napjától kezdve, midőn a nagy fordulat beállott, a nemzet a gyengülés helyett mindinkább erősödött, ekkor verte örökre szóló gyökereit a vén Európa földjébe és nemhogy megingott volna, ellenkezőleg, ekkor mondhatta magát végleg meglepedtetnek a többi nemzetek között, mert ekkor érezte magát biztos alapon a nagy keresztény családban, mint annak hájtása és tagja.“

A magyar kath. népoktatásügy története pedig bizonyosságot szolgáltat arról, hogy a keresztény kultúra volt azon tényező, mely a nemzetet képessé tette a tatárjárás pusztításait kiheverni; a keresztény kultúra volt azon erő, melyen megtört a török hódítás ereje; a keresztény kultúra tette Magyarországot Európa hástábjává, mely megvédte a nyugati európai nemzetek államosságát és biztosította haladásukat, fejlődésüket. A hitvallásos iskolák áldásos működésükkel igen fontos kihatással voltak az ezeréves magyar nemzet életére, mert „mindnyájan ismerjük nemzetünk történelmét. Tegyük egy futópillantást e csalhatatlan könyv lapjain keresztül s lehetetlen, hogy be ne lássuk, hogy nemzetünk legfényesebb lapjait az a korszak tölti be, melyben a nevelés és oktatás kizárólag és egyedül a kath. egyház szellemében a Religión alapuló nevelés elveinek és módszereinek megfelelően eszközöltetett.“*)

Az isteni rendeltetés mellett e fényes mult, a történelmi tradíció alkotják létalapját a jelen — és képezik zálogát a jövő hitvallásos iskoláinak. Míg azonban a multban az egyház az iskoláknak kizárólagos, senki által nem háborgatott fenntartója volt, — mert még pl. a protestáns Raumer is elismeri, hogy „mindig és mindenütt a katolikus egyházat majdnem egye-

dül illeti az iskolák alapításának és főtartásának érdeme“ — addig a jelenben a történelmi és társadalmi viszonyok alakulásai és az úgynevezett modern áramlat a községi és állami iskolákban versenytársat állított a hitvallásos iskoláknak. Az 1868. évi XXXVIII. t. c., — mely mai közoktatásügyünk berendezésének az alapját képezi, felállította a hitfelekezeten kívüli iskolákat, melyeknek különös kiváltságokat, messzeemenő anyagi támogatást biztosít s ezzel mintegy alapot teremtett a hitvallásos iskolák elleni küzdelemnek és támadásoknak. A racionalizmus, a materializmus, a liberálizmus (mely azonban tulajdonképen csak álliberálizmus) hőbortjának a hívei, — akik napjainkban sajnos annyira elszaporodtak, és a kik téveszméik következtében esküdtek ellenségei minden hitnek és vallásnak, de különösen a kath. egyháznak, — minden eszközt, utat és módot felhasználnak arra, hogy a hitvallásos iskolákat gyengítsék, megsemmisítsék. Ennek a veszedelmes áramlatnak köszönhetjük a hitvallásos iskoláinknak állított versenytársakat; a dédelgetett közös és állami iskolákat; és ez az a veszedelmes áramlat, mely külsőben külső szofizmákkal mindenféle hangulatot iparkodik kelteni a hitvallásos iskolák ellen. Azt hiszem szükségtelen ezt bővebben bizonygatni, elég ha reámutatok a „nemzeti érdek“ jelszava alatt folyton szaporodó államilag elkönfiskált iskolákra, elég, ha a figyelmet felhívom a kultuszminiszterium egyik magas állású tisztviselőjének a nemrég multban megjelent „Teendők a népoktatás terén“ című munkájára, mely tele van a hitvallásos iskolák ellen felhozott valótlan panaszokkal és ebből folyólag támadásokkal, s melyben szerző nyomatékosan hangoztatja a fokozatos államosítás szükségességét. Ennek a veszedelmes áramlatnak köszönhetjük azt a kulturpolitikát, mely törvényeivel különbséget teszen iskola és iskola között, tanító és tanító között, mely a hitvallásos iskolák és azok tanítóinak rovására az állami jellegű iskolákat és azok tanítóit az anyagi ellátás tekintetében kiemeli, hogy így a hitvallásos tanítók között elégedetlenség keltve, azokat is saját céljai elérésére eszközül megnyerhesse. Szóljak-e még arról is, hogy a törvényhozásban a teljes államosításnak igen sok híve van; — szóljak-e még arról, hogy akadtak ugyanúgy hangok, melyek az oktatásból és nevelésből a valóság-erkölcsi iránynak, sőt a hit- és erkölcs tan és a nemzeti történelem tanításának az iskolából való teljes törölését kívánták?

Ez a jelennek a helyzete, mellyel szemben az egyház, mint a jó anya gyermekét, keblére öleli az iskolát, védi azt minden támadástól, erősíti, neveli és szülői gondossággal készíti annak jövőjét. Ezen yedelmi és a jövőt előkészítő munkálat épen hitvallásos iskoláink létevére szempontjából igen fontos, épen azért nem tartom hiábavaló munkának, ha e kérdéssel a hitvallásos iskolák érdekeinek ezen tekintélyes szerve: az erdélyi róm. kath. Tanítóegyesületek Szövetsége is foglalkozik és ha talán csak porszemek is lesznek munkájának, az összehordott porszemekből lesz a szikla, melyen az idők végéig rendületlenül fog állani az egyház bevetetlen hástája: a hitvallásos iskola.

A hitvallásos iskola jövőjét biztosító munkálatnak egyrészt a védelem, másrészt az erősítés munkájának kell lennie. Védünk kell a hitvallásos iskola létjogát és fenntartását az ellene törő tényezők veszedelmes munkája ellenében és az iskola beléletének intenzív munkájával, korszerű színvonalon tartásával erősíteni kell annak helyzetét. A védelem és erősítés eme munkálatának reánk kath. tanítókra vonatkozó részére nézve legyenek irányadók gr. Zichy

Gyula pécsi püspök úr ömeltőségének a magyarországi kath. tanítók III. egyetemes nagygyűlésén mondott eme szavai: „Vezérelvünk s munkásságunk alapja mindig egy — az, hogy hitvallásos katolikus iskoláink jellegét megtartsuk, színvonalát mindjobban emeljük s a vallásos nevelést mélyítsük, hogy iskolánk — a miként eddig volt — épp úgy ezentul is erőssége legyen egyházunknak s benne mindnyájunknak. Hangsúlyoznunk kell ezt mindig újra, főleg napjainkban, mikor a hitközönség s a vallástalanság nem csupán a társadalmat kezdi ki mindjobban, hanem hullámai már-már az iskolák falait is érik. Akut veszedelem talán nem fenyeget, ám azért az elővigyázat, éber figyelmet, a tudatos munkát iskoláink jellegének megóvása s mélyítése körül sohasem mellőzhetjük ügyünk kára nélkül. Minden katolikus tanítónak eszményképe az isteni Mester, az Ur Jézus Krisztus legyen, aki keresztyével s e kereszty tanával oktatja, vezeti, elébe világít s programot ad neki úgy az oktatásra, mint a nevelésre.

Igen: legelső sorban szükséges az, hogy mi kath. tanítók Jézus Krisztusban, az Ő szeretetében, életében és csalhatatlan tanaiban eszményképünket látva, igaz, őszinte munkásai és hajthatlan hívei legyünk a hitvallásos iskolának. Mi katolikus tanítók legyünk úgy az iskolában, mint a társadalomban első erősségei és védői a kath. iskolának, hogy így minden a hitvallásos iskola léte elleni törekvés legelső sorban bennünk katolikus tanítóknak leljen leküzdhetetlen akadályra.

A tanítónak a hitvallásos iskolához való hűsége szempontjából igen figyelemre méltó az a viszony, mely a tanító és a helyi iskolai hatóság vezetője között fennáll. A hitvallásos iskola létevére, munkájának az életre és a társadalomra kiható értéke megkívánja, hogy a lelkes-igazgató és a tanító közötti viszony az őszinte tisztelget, az egymásközti megbecsülés alapján. Tisztelt Uraim, mindnyájunk különös figyelmébe és jóakarataiba ajánlom ezt a kérdést, úgy a kartársak, mint a lelkes urak figyelmébe, mert tapasztalataim után e tekintetben mindkét részen vannak kívánni valók. Minthogy előadásom kerete nem engedi, hogy ezt a kérdést kellően kimerítsem, Ember Károly, a kiváló kath. tanügyi férfiú erre vonatkozó szavainak idézésével intézem el azt: „A plébános uraktól, mint a helyi iskolai hatóságok vezetőitől azt kérjük, hogy a buzgó, lelkes, hivatásának magaslatán álló katolikus tanítótságot fogadják véreikül. Szeretel, kölcsönös tisztelt és becsülés a keresztény nevelés munkásai között, továbbá a közös munkában való lelkes vetélkedés: ezek azok a követelmények, melyeket a kath. iskola belső élete megkíván. Úgy faja keresztény hit melegtől áthatott léleknek, midőn azt tapasztalja, hogy a pap lenézi az Egyház tanítóját, amidőn kicsinyléssel nyilatkozik a kath. tanítótságról, a midőn ő maga az állam tanítóit, tanárait megkülönböztetett tiszteletben részesíti, szemben a katolikus iskola alkalmazottjával. A világi tanítótságnak nem másodrendű tényezője a keresztény nevelés és oktatásnak. Viszont a katolikus tanító látja be, hogy a hitvallásos iskola az Egyház leánya és annak munkáját az Egyház az ő papjaival ellenőrizteti és ebben a tiszteben a hitközönség jelképzetorát jog és kötelesség illeti meg, melynek teljesítésétől függ a tanító eredményes munkássága is.“

Ezen kívánatos jó viszonyt hathatósan előmozdítaná, ha a tanítói köri gyűléseket a főtisztelendő lelkesi kar is testületileg buzgón látogatná, ott a tanítók munkájában intenzív és

*) Ember Károly: A magyar kath. népoktatásügy történelmének áttekintése. 11. oldal.

direktív módon résztvenni; de nemcsak a jó viszonyt mozdítaná elő ez a körülmény, hanem a gyűléseken való megjelenés tekintetében buzditólag hatna a kartársakra, fellendítené az iskolák belső munkája értékét elősegítő egyesületi életet, mely ma bizony sok helyütt csak pang, tengődik, s így hát hitvallásos iskoláink jövője érdekében az egyesületi életet is fel kell karolnunk és annak előmozdítására törekednünk.

A hitvallásos iskolák jövője érdekében erősíteniünk kell azok helyzetét az által, hogy mindent megteszünk és megteremtünk iparkodunk mindazt, ami azokat korszerűvé, megfelelő színvonalon állóvá és versenyképesévé teheti. Lásuk tehát, hogy e téren milyen feladatok várnak az egyes illetékes tényezőkre.

Legelső sorban felemlitem az iskolai, illetve az ifjúsági könyvtárak ügyét. Nem szükséges azt bővebben bizonyítanom, hogy milyen befolyással van a főkéony ifjú lélek belső élete világára a vallásosság, hazaszeretet, jellem és becsületesség kifejlésére a helyes irányban megírt könyvek olvasása: nem szükséges azt bizonyítani, hogy az iskolában szerzett ismeretek csak úgy válnak állandókká, ha azokat a továbbképzéssel erősítjük; hogy a helyes alapokra fektetett nevelési elvek csak akkor hozhatják meg a várt eredményeket, ha a nevelés a jó irányú könyvek olvasásával mintegy folytatást nyer. Ezek a nyilvánvaló igazságok vezéreltek a Szent-István-Társulatot akkor, amikor áldozatok árán is teljesen megbízható, a hitvallásos népiskolákkal kapcsolatosan szervezendő ifjúsági könyvtárak több típusát állította össze és saját könyvkasszájában kiadta. Az áldozatok terén a legmesszebb határig halad az említett Társulat, midőn ezen könyvtárak megszervezését a hitvallásos népiscolák részére a kedvező és több évre beosztható fizetési feltételekkel lehetővé, sőt könnyűvé teszi. És mégis mit tapasztalunk? Azt, hogy az iskolások az ifjúsági könyvtárak ügyét semmi figyelemre sem méltatták; én legalább — sajnos — nem ismerem Erdélyben egyetlenegy róm. kath. iskolát sem — pedig egy néhányat ismerek — amelyeknek ifjúsági könyvtára lenne. Pedig e tekintetben el vagyunk maradva a községi és állami iskolákkal szemben, melyek mindegyike el van látva ifjúsági könyvtárral, a mi semmiképp sem szolgál előnyünkre, itt sürgős intézkedésre és cselekvésre van szükség; azoknál az iskoláknál sem bízták a dolgot az iskolások és gondnokságok javaslatára, hanem a miniszter egyszerűen elrendelte a községi és állami iskoláknál az ifjúsági könyvtárak beszerzését és azok árának törlesztésére szükséges összegnek évről-évre az iskola költségvetésébe való beállítását. Hát nálunk is így kell tenni. Az erdélyi róm. kath. tanítóegyesületek Szövetsége, mint a hitvallásos iskola érdekeinek egyik szerve felirati-lag kérje püspök urunk Ó kegyelmességénél az iskolai könyvtáraknak rendeleti úton való felállítását.

Hitvallásos iskoláink jövőjét közelről érinti az ujonnan alkotott, a nem állami el. népiscolák jogviszonyait és községi és hitefekezeti néptanítók javadalmazását szabályozó 1907. évi XXVII. t.-cikk. Nem lehet feladatunk ezen előadás keretében az új törvény birálatába bocsátkozni, hiszen a hitvallásos iskola érdekeinek legilletékesebb tényezői: a nagyméltóságú püspöki kar, amennyire csak lehetett, a kultuszorkormányal és a törvényhozás házában érvényesítették nézeteiket s egyebet nem mondhatunk, hogy az új törvény úgy a nemzeti állam, mint a hitvallásos iskolák szempontjából elég szerencsés alkotás. De e törvény intézkedései s tettekre kell, hogy sarkaljanak, nem maradha-

tunk a stagnációban, fokozni kell iskoláink munkaképességét, emelni kell azoknak színvonalát és versenyképességét éppen az említett törvény rendelkezései szempontjából. Az iskola munkájának eredménye sok tekintetben függ annak megfelelő felszerelésétől és a szükséges tanszerektől, de eltekintve ettől, a fennebb említett törvény csak olyan iskolák részére helyez kilátásba államségélyt, a melyek többek közt megfelelően felszerelve és a szükséges taneszközökkel ellátva vannak. Már pedig iskoláinkat különösen a törvényben fenntartott három évi átmeneti idő után államségély nélkül nem fogjuk tudni fenntartatni. Ha tehát szívünkön fekszik hitvallásos iskoláink jövője, ha iskoláink munkáját eredményes és versenyképesévé akarjuk tenni, sokkal nagyobb gondot kell azoknak felszerelésére és tanszerekkel való ellátására, valamint a dologi szükségletek fedezésére fordítanunk, mint tettük ezt eddig. Be kell ismernünk, hogy iskoláink több helyütt hiányosan vannak felszerelve, azoknak dologi ellátása a levegőben lóg, mint a Mohamed koporsója. Pedig csak egy kis gondoskodás, egy kis jóakarattal kell és lehet rendezni ezeket a dolgokat, mert számos iskola van, melyeknek fűtését a gyermekek által hordott faágaskákkal eszközlik, s melyeknek naponkinti takarításáról — ha nem akar a szemétkes ülni — magának a tanítónak kell gondoskodnia; számos iskola van, melynek alapjai után befolyó jövedelmét rosszul alkalmazott takarékosági szempontból újra tökécsitik, a helyett, hogy azt rendeltetés szerint az iskola felszerelésére és tanszerekkel való ellátására fordítanák; és végül számos iskola van, melynek szükségletei ellátására az úgynevezett gabona magtársa létesítettek, de ezek jövedelme minden másra, csak nem az iskola szükségleteinek ellátására fordítatik. Nem akarok ezek felsorolásával okvetetlenkedni, mert hiszen utóvégre az, hogy egyes iskolások iparkodtak az iskolai alapgyónt növelni, nem gáncsolni való dolog, de az iskola érdeke és léte ellen való bűn lenne, ha ezek tovább is így folynának s ha nem történnék gondoskodás ezen — habár csak parciális — mizeriák megszüntetése iránt.

Ugyanesek nem kevésbé fontos kérdés a hitvallásos iskolák jövője tekintetéből azok tanítóinak anyagi ellátása. Az új törvény e tekintetben is a multhoz képest nagy haladást jelent, habár a tanítók fizetése általában még ma sem érte el azt a fokozatot, a melyet a tanítók szerzett tanulmányai s az általuk végzett fontos munkáik alapján igényelhetnek. Fokozza a sérelmet, hogy a törvény az anyagi ellátás tekintetében küllömböset tesz az állami és nem állami tanítók között és bizonyára nyugtalanságot és elégedetlenséget kelt a törvény azon intézkedése, hogy az iskolafentartóknak tetszésükre bizza a magasabb fizetést három év alatt, vagy után beállítani. A két jellegű tanítótság fizetés küllömböse tekintetében jó időre bevégzett tények előtt állunk, de az, hogy minden tanító egyformán és egyidőben részesüljön a magasabb fizetésben, — hogy így az anyagi gondoktól tühethő, nyugodtan és az egyenlő elbánás tudatában elégűlten, teljes ambícióval és lelkesedéssel végezhesse fontos feladatát — csak kegyes főpásztorunk ismert jóindulatától függ, ki bizonyára kegyesen fogadva tiszteletteljes kérésünket intézkedést tesz, hogy minden tanítója a három évi átmeneti idő mellőzésével a törvény életbe lépésének idejétől számítólag részesüljön a törvényben megállapított magasabb fizetésben.

De mindezen az előbbieken javasolt s a hitvallásos népiscolák jövőjét biztosító intézke-

dések csak úgy fognak eredményesen érvényesülhetni, ha egyházmegyei népiscolágyünk intenzívebb szervezetet nyer. Az egyházmegyei népiscolák csak egyöntetű és hatékony ellenőrzés mellett lesznek képesek úgy a kor követelményeinek, mint a hozzájuk fűzött fontos feladatoknak megfelelni. Már az 1868. évi népoktatási törvény megalkotása után kiadott és ma is érvényben levő, a kath. népiscolákra vonatkozó püspöki rendtartás statuálta az egyházmegyei és az espereskerületi tanfelügyeletet, mely hivatalva van a kath. népoktatási intézetek irányítására és ellenőrzésére. Az alap tehát megvan és helyes is, de mai keretében a fejlettebb viszonyok következte feladatának csak nehezesen tud megfelelni. A hitvallásos népiscolák szükségszerű fejlődése megköveteli a tanfelügyeletnek intenzívebb szervezését, nevezetesen az egyházmegyei tanfelügyelői hivatal munkaképességének segédmunkaerők beállítása általi fokozását és a kerületi tanfelügyeletnek szintén az arra megbízott segédezők általi hatékonyabbá tételét. Mert az iskolák létkérdését képező intézkedések, — milyenek azoknak taneszközökkel, ifjúsági könyvtárakkal való felszerelése és dologi szükségleteiknek ellátása — pontos és lelkiismeretes keresztülvitelére csak akkor lehet számítani, ha ez a munkát tervszerűen az egyházmegyei és a ker. tanfelügyelet irányításával és folytonos ellenőrzésével vitetik keresztül. A tanfelügyeletnek fokozottabb szervezését szükségesnek látja a hazai kath. népoktatásügyünk egyik legfontosabb és leghivatottabb szerve a Katholikus Tanügyi Tanács is, a mely legutóbb is foglalkozott és foglalkozik e kérdéssel; remélhetőleg nem sokára konkrét javaslattal fog a Nagyméltóságú Püspöki Kar elé járulni. Mi mint az erdélyi katolikus népoktatásügy buzgó munkásai, siessünk felszólalásunkkal a Katholikus Tanügyi Tanács segítségére és illetékes helyen mi is hangoztassuk a tanfelügyelet újrászervezésének szükségességét.

Hogy azonban ezen a kath. népoktatásügyünk előbbrevitelét szolgálják teendők ne csak pium dezideriumok maradjanak, azok mielőbbi megvalósulása érdekében bátor vagyok az alábbi határozati javaslatot előterjeszteni, kérve annak elfogadását és Szövetségünk m. t. elnöksége, illetve választmányja útján Püspök Urunk Ó Nagyméltóságához való felterjesztését.

Határozati javaslat.

Az erdélyi róm. kath. tanítóegyesületek Szövetsége a hitvallásos népiscolák védelme, erősítése, és megingathatatlan jövője érdekében:

a) Tiltakozik mindazon törekvések ellen, melyek akár a jelenben, akár a jövőben a hitvallásos jellegű iskolák fennállása ellen irányulnak, avagy a hitvallásos iskola önkormányzati jogának a csorbítását célozzák.

b) A tanítás munkájának intenzívebbé tétele, a lelkes és a tanító közti jó és helyes alakpon nyugvó viszony érdekében szükségesnek tartja, hogy a tanítói gyűléseken úgy a tanítók, mint a lelkesek szorgalmasan megjelenjenek. Ezen kérdést egyébként buzdítás eszközle végett a Főpásztor Úr Ó Kegyelmességének is magas figyelmébe ajánlván. (Ezen pontot a szövetségi közgyűlés törölte.)

c) Alázatos fölterjesztésben kérelemmel fordul Kegyelmes Püspök urunk Ónagyméltóságához, kegyeskednék a hitvallásos népiscolák korszerű színvonalon tartása és munkájuknak az életre kiható eredményessé tétele érdekében az egyházmegye minden iskolájára nézve kivétel nélkül a Szent-István-Társulat által összeállított és kiadott ifjúsági könyv-

terek felállítását elrendelni, kötelezve a helyi iskolai hatóságokat, hogy a könyvtárak beszerzésére, illetve azok árának évi törlesztésére szükséges összeget évenként az iskola költségvetésében beállítsák és ezen főpásztori rendelet végrehajtásáról az egyházmegyei tanfelügyelői hivatalhoz záros határidő alatt jelentést tegyenek. (E pontra nézve a közgyűlés azt határozta, hogy csak azon helyeken legyen a könyvtárak felállítása elrendelve, a hol azt az anyagi körülmények megengedik, az író eredeti felfogását ezzel szemben is fenntartja és úgy véli, hogy hitvallásos iskoláink léte-edeke szempontjából minden iskolával kapcsolatosan fel kell állítani a könyvtárakat.)

d) Tekintettel a nem állami el. népiskolák jogviszonyait és a közs. és hitfelekezeti néptanítók javadalmazását szabályozó 1907. évi XXVII. t.-cikkre, alázatos felterjesztésben kéri a Püspök úr Önmagmértóságát, kegyeskednie a hitvallásos népiskolák háborítatlan jövője és természetes fejlődése szempontjából a fenntartása alá tartozó összes népiskolák helyi hatóságainak rendeletileg meghagyni, hogy az iskolák dologi ellátására (fűtés, takarítás), felszerelésére és a szükséges taneszközök beszerzésére kiváló gondot fordítsanak s e célra a templom jövedelmének bizonyos hányada is felhasználható legyen. Továbbá a fenti tekintetekből kegyeskednie elrendelni, hogy az iskolaszékek mindenütt az említett törvényben engedélyezett 3 évi átmeneti idő mellőzésével a tanítók magasabb javadalmazására szükséges államsegélyt azonnal kérelmezzék.

e) A hitvallásos iskolák általános fejlesztése és eredményes munkájának szempontjából szükségesnek tartja úgy az egyházmegyei, mint a kerületi tanfelügyeletnek intenzívebb szervezését, nevezetesen az egyházmegyei tanfelügyelői hivatal munkaerejének és képességének segédmunkaerők beállítása általi fejlesztését, valamint a kerületi tanfelügyeletnek a Katolikus Tanügyi Tanács által szerkesztett tanítók szolgálati pragmatikájában kontemplált szakfelügyelet életbeletetése általi hatékonyabb tételét s ezen kérdést mielőbbi megvalósítása végett szintén a Püspök úr Önmagmértóságának kegyes figyelmébe ajánlja.

Milyen tisztelt Közgyűlés! A katolikus iskolák iránti változhatlan hűségem és szeretetemet vezérelt munkálatomban és azon javaslatok előterjesztésében, a melyektől a mi odaadó munkálkodásunk után hitvallásos iskoláink megerősödését és felvirágzását várom és remélem, mert miként azok a multban a nemzet életének és a haza fenmaradásának legfontosabb tényezői voltak, úgy a jövőben is a hitvallásos népiskolák, a vallásos szellemű oktatás és nevelés lesz az

a biztos alap, melyen a haza élni és virágozni fog és a melyen a társadalom elégedett és boldog, a nemzet pedig nagy és hatalmas lesz.

P á l y á z a t.

— *A csikszépvízi* lat. szert. kántori állásra, mely halalozás folytán megüresedett, pályázatot hirdetek.

J a v a d a l m a : 1) az egyház közös pénztárából havi előleges részletekben 1200 korona; 2) faátalány ugyanazon pénztárból negyedévi előleges részletekben 200 korona; 3) stolailetmény átlagos számítás szerint 300 korona; 4) kényelmes, szép, új lakás szükséges gazdasági épületekkel és veteményes kertekkel; 5) szabad legeltetés és faizás.

K ö t e l e s s é g e : 1) a kántori teendők pontos, lelkiismeretes, buzgó végzése; 2) vasárnap és ünnepen szent mise előtt, valamint temetés alkalmával és október havában az Olvasó előimádkozása; 3) a községi iskolában a plebános által kijelölt osztályokban a hittan beemléztetése; 4) téli időszak alatt meghatározott időben a felnőtteknek ének- és szertartásban való oktatása; 5) plebánosakadályoztatása esetén a hittani órán való helyettesítés.

F ö l t é t e l e k : 1) Csak rendes kántori képesítéssel bíró, feddhetlen életű, a kántoriában gyakorlott egyén pályázhatik; 2) a pályázatból kizártnak, kik koruknál fogva a kántori nyugdíjalapnak tagjai nem lehetnek; 3) csak azon pályázók vétetnek figyelembe, kik saját költségükön a folyó évi július 28-án délután 2—4 óráig tartandó kántori próbára megjelennek.

A pályázatok július 28-ig a lelkészi hivatalhoz beadandók.

Csikszépvíz, 1907. július 7.

Kovács Mihály,
plebános.

— *A csikszenttamási* róm. kath. egyháztanács a megüresedett kántortanítói állásra 1907. aug. 20. határidővel pályázatot hirdet. I. Jövedelme: 1.) Kepe helyett készpénzben 734 kor. 2.) Kanonika 9 hold 108 □-öl szántó és 3 terű szénát termő kaszáló = 50 kor. 3.) Tandij a gör. kath. után 20 kor. 4.) Stola 120 kor. 5.) Ájtatos alapítványból 31 kor. 6.) Államsegélyből 195 kor. 7.) Fizesetkiegészítés címén 200 kor. 8.) Jogosultaknak korpótlék. 9.) Lakás: Új, diszes 2 szoba, 1

konyha, 1 kamra és 1 pincéből; új csűr, istálló, sertés és majorsági ól, veteményes kert = összesen 1350 korona a korpótlékon kívül. II. Kötelessége az iskolaszék által rábizott tankötelesség önálló vezetése az ismétlők egyik csoportjának tanítása. Vasánapokon, ünnepnapokon, hétköznapokon és szertartásokon előforduló összes kántori teendőket a segédkántorral együtt megállapított arányban végezi.

Pályázni akarók kellően felszerelt kérésüket fentírt határidőig aláírt egyháztanácsához nyujtsák be, próbatételre pedig aug. 18-án d. e. az istenítisztelet végén föltétlenül jelenjenek meg.

Az egyháztanács nevében:

Csikszenttamás, 1907. július 19.

2—3.

Vilman Géza s. k.,
lelkész, egyháztanácsi elnök.

— *A futásfalvi* róm. kath. hitközség segédkántortanítói állására pályázatot hirdet.

Javadalom: államsegély 602 kor., ősz, tavasz és fakepe értéke 200 kor., mise-alapítvány és stola 25—30 kor., megfelelő lakás, esetleg a törvény által meghatározott lakáspénz, 5 hold tagosított erdő évi részlete, arra jogosultnak korpótlék.

Kötelességei: a mindennapi iskolába járó tankötelesség egyik osztályának vezetése az iskolaszék intézkedése alapján; az ének tanítása minden osztályban; segédkezés mindennemű kántori teendőkben.

Pályázati határidő folyó évi augusztus 18.

Választás napja augusztus 20-án leendő, melyet megelőzőleg a kántori képességet illetőleg próba előz meg. Csakis kántori és tanítói oklevéllel bírók pályázhatnak. Kellően felszerelt folyamodások alulírottához küldendők.

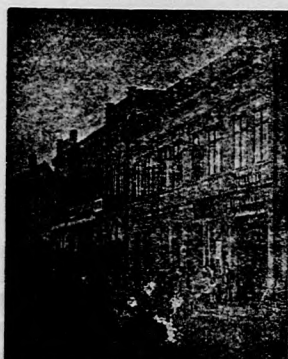
Futásfalva (Háromszékv.-m. u. p. Torja) 1907. júl. 22.

1—2.

Barthos Mihály,
isk.-széki elnök.

Schmidt János, Budapest, IX. Ráday-u. 40.

Speciálista bármily stílu és vallásu templomberendezési tárgyak javítása különösen: modern olajlak márványozásra.

Európa szálloda Gyulafehérvárt.

Teljesen átalakítva és renoválva.

Elsőrangú szálloda minden kényelemmel berendezett 30 szobával.

Étterem, kávéház. ☞ Villamos világítás. ☞ Fürdő. ☞ Telefon. ☞ Társas kocsik. ☞ Kitűnő konyha. ☞ Valódi borok. ☞ Kőbányai sör. ☞ Előzékeny és figyelmes kiszolgálás. ☞ Mérsékelt árak.

Haas Vilmos, szállodás.

Felhívjuk a t. közönség becses figyelmét azon körülményre, hogy a **Közművelődés** jelen alakjában **hirdetéseket** is közöl.

Ennélfogva tért nyer lapunkban az adásvételi ügylet iránti érdeklődés is, a mennyiben birtokok eladását, vagy vételét, haszonbérleteket, állások betöltését, árverések vagy árlejtések határidejét, ipari és kereskedelmi cikkek ismertetését és ajánlását célszerűen lehet eszközölni, — továbbá gyógyfürdők, nyári lakok, szőlőkertek, gyógyító és tápszerek, borok, ásványvizek és másnemű italok eladására vagy vételére és mindennemű szükségletek kielégítésére igen kényelmes módon lehet eladót, illetve vevőt találni.

Sikeresen lehet továbbá a **Közművelődésben** való hirdetés útján értékesíteni eladásra szánt könyvtárakat, irodalmi műveket, zeneeszközöket, festményeket, könyveket, képeket, újságlapokat, szobrokat fegyvereket, régi pénzeket, ékszereket, butorokat, háztartási gazdasági és más eszközöket stb. stb.

Hirdetési feltételeink a következők:

Egy egész oldal területet elfoglaló hirdetés egyszeri közlési díja		K. 10.—
Egy fél oldal		„ 6.—
Egy negyed	„	„ 4.—
Egy nyolczad	„	„ 3.—
Egy tizenhatod	„	„ 2.—
Egy harmincketted	„	„ 1.—

Iparosok és kereskedők többszöri hirdetés megrendelése esetén 10% ár-
engedményben részesülnek.

A hivatalos hirdetések közlési díja külön árszabás alá esik és pedig
 cm. területes számítással, mely területnek egyszeri közlési díja 10 fil-
lérben van megállapítva.

Hirdetések szövegezését is elvállaljuk, de annak fejében külön 1 korona
díj számíttatik fel.

==== **A hirdetések díja előre fizetendő.** ====

Hirdetésekre vonatkozó megrendelések és pénzküldemények a kiadó-
hivatalba intézendők.

Tisztelettel
a kiadóhivatal.